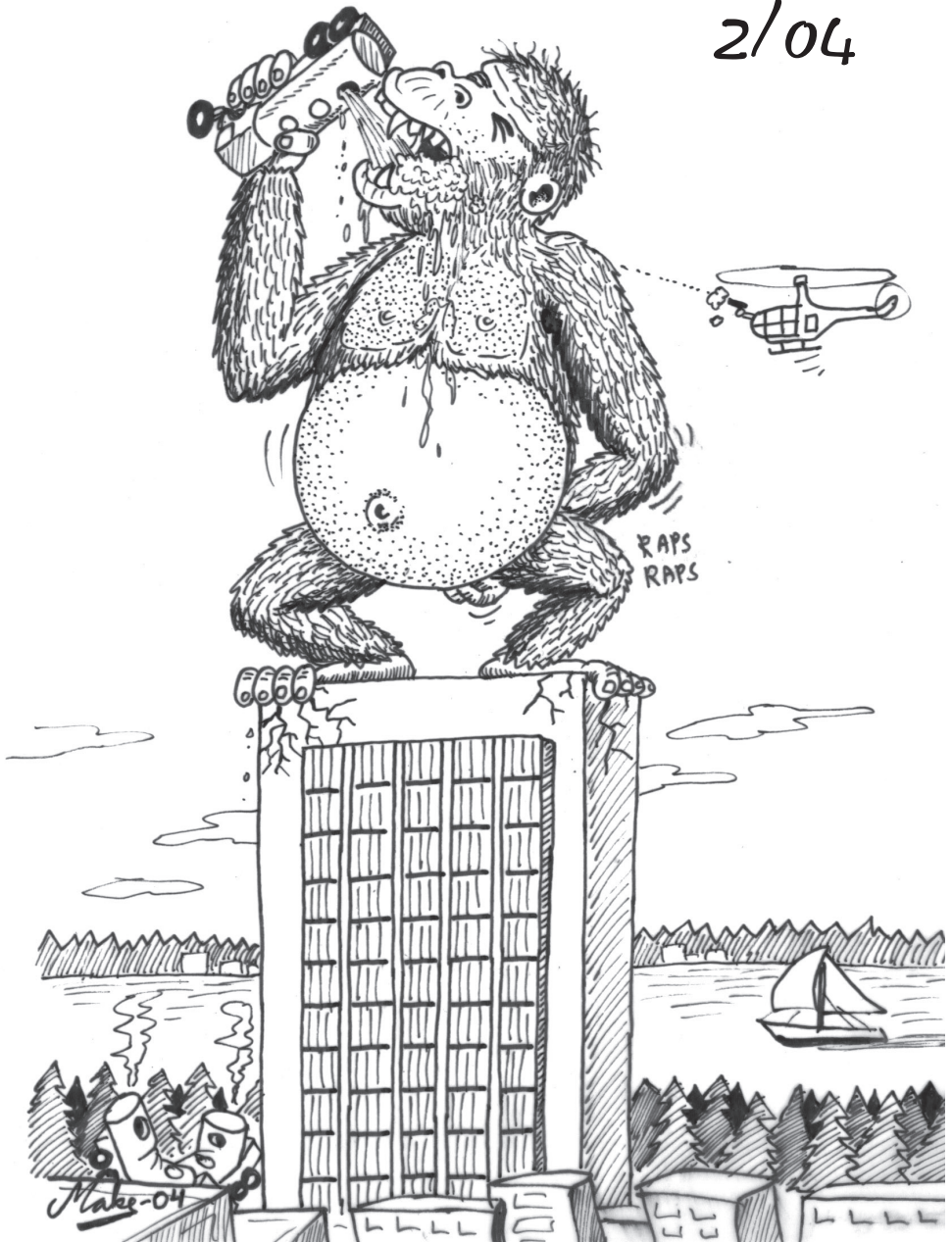

ESCAPE

2/04

Mukana peli- ja julisteliite!

ESCAPE

Escape on Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC ry:n julkaisu.

1. vuosikerta 2. numero.

Lehden tilaus hoituu liittymällä ESC:in jäseneksi mafiailloissa ja maksamalla 5e vuosittaisen jäsenmaksun, vaikka Mafiaillassa. Mafiaillat Tapiolan Hemingway'sissa 25.10., 29.11 ja 27.12

Escapen seuraavaan numeroon otetaan vastaan materiaalia: artikkeleita, arvioita, palstaideoita, novelleja ja kuvia. Lähetä juttusi seuraavan numeron päätoimittajalle

Aleksi Kuutiolle
(aleksi.kuutio@helsinki.fi).

Yhteystiedot:

Puheenjohtaja Hannu Blommila
(hannu.blommila@netsonic.fi)
p. 041 4918415

Varapuheenjohtaja Vesa Sisättö
(vesa.sisatto@helsinki.fi)
p. 050 534 7747

Sihteeri Tapio Ranta-aho
(tapio.ranta-aho@sito.fi)
p. 040-8204590

ESCAPE

2/2004

3. Pääkirjoitus
Jan Hlinovsky
4. Tapahtui Espoon suvessa
Jan Hlinovsky
5. Raimo Astronautti
Vesa Sisättö
6. Laivat puuta, miehet biomassaa:
Terry Dowlingin hämmästyttävä
maailma - *Hannu Blommila*
12. Espace2004 - Aurinkokunnan
valtiat - *Tapio Ranta-aho*
14. Suomalaiset scifi- ja fantasia
palkinnot: Tuomaroinnin tuska
ja auvo - *Maarit Heinonen*
16. Rakkautta ja anarkiaa - raportti
Juha Autero
20. Pakkomielteitä: Kirjojen keräily
Jan Hlinovsky
22. Escape Testaa: Espoon divarit
Osa 1- *Vesa Sisättö*

Toimitus: Jan Hlinovsky

Taitto: Teemu Ahonen

Kansikuva: Markku Salonen

PAKOAPINAN PALUU

Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC:n lehti ilmestyy taas, tällä kertaa poikkeuksellisen pulleana numerona. Päätoimittajakin on vaihtunut, sillä ikiaikaisen perinteen mukaan kahta peräkkäistä Escapea ei päätoimita sama henkilö.

Paljon on vettä virrannut Tapiontorin suihkulähteissä sen jälkeen kun edellinen numero ilmestyi. Yhdistyksemme on nyt virallisesti rekisteröity ja saanut myös ensimmäisen kunniajäsenensä, Toni Jerрманin, joka on ansiokkaasti toiminut scifin lähettiläänä Espoon itäpuolisessa satamakaupungissa. Seuran tapaamiset ovat edelleen joka kuukauden viimeinen maanantai, ja sinne ovat kaikki kiinnostuneet tervetulleita. Muutakin toimintaa on suunnitteilla - jos seuran toiminta kiinnostaa, mutta baarissa istuminen ei, ottakaa ihmeessä yhteyttä edellisellä sivulla mainittuihin hallituksen jäseniin ja kysykää muusta toiminnasta. Tämä lehti ilmestyy sen verran epäsäännöllisesti, että tulevista tapahtumista ei täällä oikein pysty tiedottamaan, korkeintaan raportoimaan menneistä.

Finncon pidettiin tänä vuonna Jyväskylässä. Kattavan röpötysraportin voitte lukea vaikka Tähtivaeltajasta (3/04), tässä lehdessä käsitellään tarkemmin Tuomarit-paneelia Maarit Heinosen artikkelin muodossa. Juha Autero kävi katsastamassa Rakkautta ja anarkiaa -festivaalin, ja Escapen toimituskunta piipahti myös Ropeconissa, sarjakuvafestivaaleilla, divarissa... mitä näitä tässä enempää luettelemaan, lukekaa itse, älkääkä missatko Hannu "Puheenjohtaja" Blommilan hienoa artikkelia Terry Dowlingista!

Jan Hlinovsky
Escape 2/2004 päätoimittaja

Tapahtui Espoon suvessa ja vähän Helsinginkin

Me ollaan nuoriso...

Ropecon on tapahtuma, joka kerää vuosittain valtavan määrän fantasiahenkisesti pukeutuneita teinejä Espoon Otaniemeen. Ohjelmassa on esitelmää, työpajoja, tanssia, kunniavieraita, ja tietenkin pelaamista niin paljon kuin sielu sietää. Tämän vuoden kunniavieraista yksi oli tutuhko nimi, nimittäin Dork Towerin piirtäjä John Kovalic. Muut kunniavieraat eivät sitten sanoneetkaan mitään roolipelejä harrastamattomalle scifistille.

Ropeconin pihalla voi seurata kuinka nyky-nuoret selvittelevät välejään

Finnconiin verrattuna Ropecon on täysin erilainen filosofialtaan: tapahtuma on maksullinen ja suunnattu selvästi harrastajille, ei suurelle yleisölle. Tänne tullaan vaikka halki Suomen tapamaan kavereita ja pelaamaan, syömään sipsejä, pelaamaan, juomaan kolajuomaa, pelaamaan... Täällä myös ollaan samoissa tiloissa ympäri vuorokauden. Baarissa istuminen on vain harvojen sekaan eksyneiden vanhusten huvia, eikä Otaniemestä muita (julkisia) anniskelutiloja löydykään kuin Keltsu, jossa sentään on terassi. Sinne pääsee ilman pääsymaksuakin istumaan tuopin ääreen ja katselemaan meininkiä. Kun

Espoossa järjestetään tällainen tapahtuma, niin ainakaan fantasiaharrastajalla ei pitäisi olla mitään syytä olla käymättä vilkaisemassa, ja voisi lauantai-iltaa huonomminkin viettää kuin tanssimalla pornopolkkaa keskiaikapukuisten neitosten kanssa.

Geenimanipuloitu espoolainen ja muita hirviöitä

Naapurikaupungissa pidettiin sarjakuvafestivaalit, ja Escapen toimituskin teki pikaviisiitin paikalle. Vetonaulojen joukossa olivat mm. Petri Hiltunen ja Pekka Manninen Suomen sodan korkeajännityksineen. Mannisella oli myös oma pöytä, jossa myytiin Kapteeni Kuolion kaameita kauhuhirviöitä. ”Nää on lähinnä niille joita ei halua ostaa näitä sarjakuvia”, totesi Manninen ja osui herkkään kohtaan toimittajan sielussa. Kun uniikkien, proosarunolla varustettujen hirviöiden joukosta löytyi Eglebert Ytaka-torakka – geenimanipuloitu espoolainen, ei toimittajamme voinut kuin todeta, että ”tää on mun juttu”.

Jan Hlinovsky

”Englebert Ytaka-torakka käy salaisen ötökkä-kabalin laskuun myrkytysotaa ihmiskuntaa vastaan.”

Raimo Astronautti

Joopa joo ja vannon, että Raimo Kuusi oli oikea lentävä astronautti. Lähtiessään aamuisin avaruuteen hän puki metallikalsarit jalkaansa, astui kuukunkiinsa, sulki kypärän, ruokki kissan ja lukitsi oven takalukkoon.

Kevyemmän painovoiman ansiosta hän saattoi hyppiä laukaisualustalle, missä tervehti naapuriaan, joka oli hapannaamainen muukalainen kukkamekossa ja liikaa hajuvettä.

Raimo astui rakettiin, leimasi lippunsa ja tarrasi istuimeen – kiihdytyksen tärinä oli sellainen. Meteorikuuro Jupiterista, aurinkotuulta Auringosta, mutta Raimo tiesi milloin piti kumartua.

Raketti laskeutui Nihtisiltaan, raunioituneen kaupungin keskelle. Nihtisillassa asuivat korhoset, joita vastaan Raimo kävi taistelemassa joka päivä. Korhoset imisivät hänestä elämän, veren. Korhoset söisivät hänen aivonsa. Nihtisillan korhoset, siinä oli arvollinen vastustaja.

Oli aika nauttia lounas, proteiinitabletteja ja pahanmakuista tahnaa putkilosta. Milloin Nasa tarjoaisi hänelle kunnon lounaan?

Palatessaan takaisin tukikohtaan 15.35 raketilla Raimo 6 epäili olevansa robotti, ja yritti ruuvata takalevyään irti. Sulakkeet pitäisi kai vaihtaa, Raimo hymähti itsekselleen ja pyyhki hikeä otsaltaan kuin töistä palaava sankari.

Raimo avasi takalukon, ruokki kissan, riisui kypäränsä ja suikkasi suukon vaimolleen. Vaimo laittoi illalliseksi sinisiä proteiinikuutioita, hänen lempiruokaansa. Oli vuosi 2000.

Ulkona nousi paha kuu ja Raimo Astronautti rakasteli vaimoaan sen valossa.

Vesa Sisättö

www.

PIILARIKAUPPA .FI

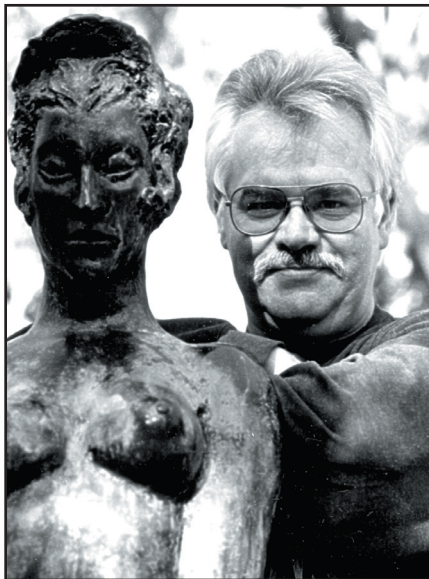
LAIVAT PUUTA, MIEHET BIOMASSAA:

TERRY DOWLINGIN ÄLLISTYTTÄVÄ MAAILMA

So this guy walks up to me and says, "Do you like Dowling?" And I looks at him, and I says, "I dunno, I've never Dowled."

-Harlan Ellison *Wormwoodin* esipuheessa

Kysynnän ja tarjonnan Murphyn Laki. Jos jostain todella pitää ja sitä haluaa, oli sitten kyseessä äänilevy, teleskooppi, vaateparsi tai Carrie-Anne Moss, niin sitä ei tasan varmasti saa mistään. Tai ainakin sen hankkiminen on pirun vaikeaa. Kaikkein selkeimmin tämä pätee varmasti kirjoihin. Otetaan nyt vaikka tämä tapaus Terry Dowling, Australian suurenmoinen lahja spekulatiiviselle kirjallisuudelle. Mies, joka ei huonoa tekstiä osaisi kirjoittaa edes aseella uhaten. Vailla Meriittejä TD ei todellakaan ole. Vuoden-aikojen vaihtelun vääjäämättömyydellä hänen novellejaan ilmaantuu milloin millekin ”vuoden paras” -antologialle ja hänet on tähän mennessä aateloitu **kahdeksallatoista** - niin Australialaisella, Saksalaisella kuin Amerikkalaisella - kirjallisuuspalkinnolla. Silti hänen kirjojaan ei tahdo saada mistään.

Niistä on joko painokset loppu tai sitten ne on julkaistu pelkästään niin epämääräisten pienkustantamojen toimesta, että niiden hankkiminen vaatii jo melkein visiittiä kengurumaahan.

Innovatiivisuus on kai sitten se rikos josta tällä tavoin rangaistaan. Mutta jos minulta kysytään, niin tässä maailmassa on viisi hyvää SF-kirjailijaa ja TD on yksi heistä. Väite, joka vaatii jo pientä perustelua...

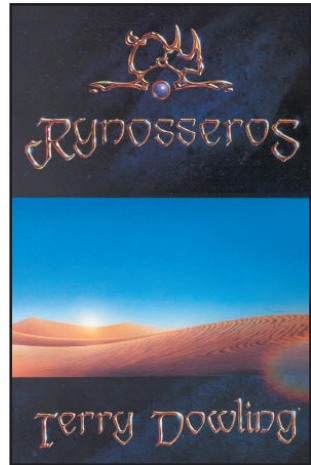
NUO MAINIOT MIEHET HIEKKALAIVOISSAAN

In the Great Passage Book there are seven coloured captains. Their names have become famous. Golden Afervarro, Red Lucas, White Massen, Green Glaive, Yellow Traven, Black Doloroso, and the last to be chosen- the Madman, Blue Tyson, known to many as Tom Rynosseros.

-“Colouring the Captains”

Ennen varsinaista kirjallista uraansa TD toimi lähinnä ammattimuusikkona ja laulun-tekijänä jonka ominaisuudessa hän esiintyi vuosia mm. Australian pitkäikäisimmässä lastenohjelmassa, ABC-TV:n *Mr. Squiggle & Friends*issä, kirjoittaen siinä sivussa novellejaan, joita julkaistiin mm. sellaisissa Australialaislehdissä kuin *Omega Science Digest*, *Australian Short Stories*, *Aphelion* ja *Aurealis*. Lopulta TD:n alkupään novellit löysivät tiensä miehen ensimmäiselle kokoelmalle, Pienkustantamo *Aphelionin* kustantamalle *Rynosserokselle*. 90-luvun alussa kirja jotenkin löysi tiensä myös meikäläiselle pallonpuoliskolle, ja se sai mm. *Locuksen* ja *Interzonen* arvostelijat liikuttavan yksimielisesti banaaneiksi. Eikä ihme. Kirjan novelleilla TD edusti jotain poikkeuksellisen omaperäistä 90-luvun SF:ssa.

Rynosseros on ensimmäinen osa ns. ”Tom Tyson”-sarjaa, jossa TD todellisen lyyrikon sensibiliateetillä kuvaa epämääräisen kaukaisen tulevaisuuden Australiaa. Dekadentit Anglot on ajettu asuttamaan Australian rannikkoseutuja, kun taas sisämaa kuuluu itseoikeutetusti *Yolgnuille* (joita tuttavallisemmin myös Australian ”Aboriginaaleiksi” kutsutaan). Heillä on hallussaan myös niin korkeata teknologiaa, että se on dekadenteille angloille ihan silkkaa salatiedettä. Tämän avulla Ab’ot (kuten TD heitä kutsuu) pitävät huolen ettei heimojen maille kutsu-mattomilla valkolaisilla ole asiaa. Pitsi harvoilla ja valituilla, oman ”Värinsä” ansainneilla, keinoälyillä varustettujen suurten hiekkalaivojen kapteeneilla, jotka toimivat kauppureina ja välikäsinä kahden hyvin erilaisen kulttuurin välillä. Heistä legendaarisimmaksi muodostuu mahtavan Rynosseroksen Sininen Kapteeni, Tom Tyson. Hän on kuitenkin kaikkea muuta kuin puhdasoppinen sankari. Tysonin hämärästä menneisyydestä löytyy mm. potilaana oloa epämääräisistä syistä vieläkin epämääräisessä ”Hullujenhuoneessa,” ja sen oman Värinkin saaminen oli silkkaa onnenkantamoista ja omia selittämättömiä motiivejaan noudattavan keinoäly-toteemin manipulointia (joka toimii kertojana kokoelman väkevässä avauksessa ”Colouring the Captains”). Mutta silti omien tekojensa kautta Tom Tysonista muodostuu jotain elämää suurempaa, jonka nimeä lopulta kuiskivat itse Australian Laululinjat.. Tyson on ehkä epätäydellinen, mutta pohjimiltaan hyvä ihminen, joka näin ollen ja usein tahtomattaan joutuu monen konfliktitilanteen sovittelijaksi ja joissain tapauksissa jopa historian käännekohtiksi muodostuvien tapahtumien katalysaattoriksi. Näissä noveleissa TD ei luo yhtään sen enempää eikä vähempää kuin kaukaisen tulevaisuuden mahtavaa legendaa joka on usein pienten, näennäisesti vähäpätöisten tapahtumien seurausta. Tässä piilee TD:n voima: Hänen tarinansa ovat syvästi inhimillisiä joissa jokaisella ihmisellä on oikeasti merkitystä. TD:lle he eivät koskaan ole statisteja, jotka voi näyttävästi ja tunteettomasti tappaa sivun 14 ”yllättävän” juonenkäänteen aikana.

Vauhdikkaaksi ei TD:n novelleja voi kyllä missään mielessä väittää. Niissä kun ei tapahdu oikeastaan yhtään mitään. Mutta salaisuus piilee miehen intensiivisessä ta-

vassa kuvata sinänsä vaatimattomia tapahtumia. ”Larrikin Wind” on pieni mestariteos, jonka tapahtumat koostuvat yöllisestä kohtaamisesta hiekkamyrskyn aikana, mutta emotionaalista potkua siinä on useamman vesikauhuisen muulin edestä. ”Ship’s Eye”-ehkä paras koskaan lukemani yksittäinen novelli- on intensiivisyydessään aivan omassa sarjassaan painiva tarina Tom Tysonin ja hänen laivansa Rynosseroksen välisestä, oudon lämpimästä riippuvuus- ja rakkaussuhteesta..

TD:n proosa on huoliteltua, tarkkaa ja aivan jumalattoman kaunista. Nämä tarinat peittoavat 95% maailman novelistiikasta vaikka silmät sidottuina ja kädet selän takana.. Suoria vertailukohteita miehelle on vähän hankala löytää. Ensivaikutelma Tom Tyson –tarinoista oli, että tähän on kuin Jack Vance kirjoittamassa J.G. Ballardin *Vermilion Sandsiä*. Hänessä on aistittavissa myös aavistus Cordwainer Smithiä, James Tiptreetä, Jorge Luis Borgesia ja Albert Camusta lopun ollessa sitten ehtaa TD:ia itseään.

Mutta kiinnostavaa sinänsä, miten tuon Cordwainer Smith-yhteyden on pannut merkille myös kyseisen henkilön eli Paul Linebargerin perikunta. Tyttärillä, Rosana ja Marcia Linebargerilla on erikoinen tapa kunnioittaa niitä kirjailijoita ja kritikoita, jotka heidän mielestään ovat omalla tuotannollaan parhaiten kunnioittaneet edesmenneen isänsä jäljittelemätöntä tyyliä nimeämällä heidät Ihmiskunan Instrumentaliteetin Lordeiksi. Lordeja ovat mm. James Patrick Kelly, (Lord Commander Suzdal) Gardner Dozois, (Lord Jestocost) Robert Silverberg, (Lord Stiamot) Pat Cadigan (Lord Panc Ashash) sekä John Clute (Lord Ralph Street) ja viimeksi nimettynä Lord Afervarro eli tietysti Terry Dowling.

Rynosseroksen lisäksi näitä upeita Tom Tyson-tarinoita löytyy kokoelmilta *Blue Tyson*, *Twilight Beach* ja *Rynemon*, jotka kiehtovan hienovaraisesti tuovat lisävalaistusta mm. Tom Tysonin hämärään menneisyyteen. Ehdottomasti hankkimisen arvoisia joka ikinen, mutta arvatkaapa mitä? Niiden kaikkien suhteen ainakin Amazon on ”Out of stock.” So what else is new...

SOTAHULLU NORSU JA ARKHAM ASYLUM HELVETISTÄ

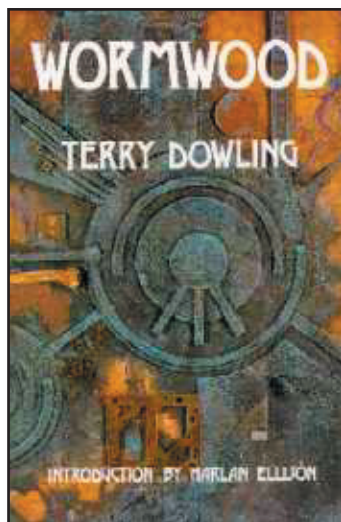
And as Bo, Dirk and he came down the road, the size and presence of the creature became frighteningly real. The comical faded; the fear came. This was alien stuff, a being, mind-set, value-system evolved under a different sun, according to vastly different parameters. Now it stood in hot bright sunlight amid this ruined desert terrain and could only be apprehended, explained – neutralized – by what it resembled.

Someone had tried to make an elephant. Hollis couldn’t avoid the primer comparisons he’d been given in his rent-tent. Someone had taken four elephant legs and, without the image of the original, had tried to fashion a beast that went with them – and got it splendidly, extraordinarily wrong

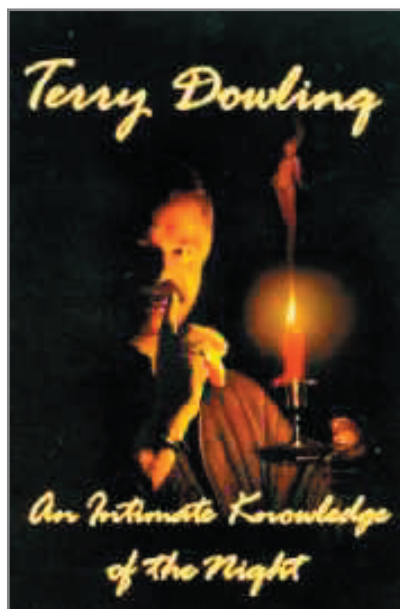
-“Nobody’s Fool”

Olkaa nyt tarkkaavaisia. Sanon tämän täysin kategorisesti, ja sanon sen vain kerran. TD:n *Wormwoodista* löytyvät SF:n historian parhaat alienit **ikinä**.

Vaikka Tom Tyson-tarinoista TD ehkä parhaiten tunnetaan, hänen tuotannostaan löytyy muitakin kiehtovia, saman miljööön jakavia tarinasyklejä. Kuten vaikka tämä Wormwood. Päivänä eräänä kaikkivoipaiset Nobodoit saapuivat, ja valloittivat maapallon alle päivässä, ilman, että ihmiskunta onnistui ampumaan laukaustakaan. Mukanaan he toivat myös muita orjuuttamia ns. ”välikäsirotuja” syystä siitä, että Nobodoit olivat niin vieraita, että kommunikointi heidän ja ihmisten välillä oli mahdotonta ilman lähes yhtälailla outoja välikäsiä joidenka kautta Noboidoi-kulttuurin käsittämätön outous saattoi suodattua. Osan maapallosta Nobodoit myös omien selittämättömien motiivien johdosta remontoivat uутteen uskoon, kun sitten aivan yhtä selittämättömästi katosivat, jättäen jälkeensä arvoituksellisia ”sielunkiviä,” ja teknologiaa, joka ihmiskunnalle oli aivan silkkaa hepreaa. Tätä ihminen hyvällä tuurilla ehkä onnistui joten kuten hyödyntämään, mutta ei koskaan ymmärtämään. Keskeistä roolia tässä näyttelivät ns. ”Bogglerit,” eräänlaiset kotikutoiset Noboidoi-teknologian specialistit, jotka olivat sitä kuitenkin enemmän puhtaan intuition ja onnenkantamoisen kuin tiedon ansiosta. Tähänkin liittyi tietysti omat riskinsä, kuten ”Nobody’s Fool”-novellin päähenkilö Aspen Dirk sai karvaasti kokea. Epäonnistunut yritys selvittää Noboidoi-artifaktin saloja synnytti onnettomuuden, jonka seurauksen puolet hänen kehostaan katosi lopullisesti jonnekin toisen todellisuuden tasolle...

Mutta missä Wormwood varsinaisesti loistaa, niin kertakaikkisen loistavissa alieneissa. TD on tehnyt kaikkensa välttääkseen tätä SF:lle niin tyypillistä Aisopos-syndroomaa, missä alienit eivät ole oikeastaan mitään muuta kuin puhuvia eläimiä. Ja hän onnistuu kunniakkaasti. Wormwoodin alienit ovat todella merkillisiä mutta vakuuttavia. Kuten vaikka nuo mainiot, virheellisesti koottua elefanttia muistuttavat Hoproit, joidenka vitset ovat **kirjaimellisesti** tappavia, ja joille estetiikan jalointa muotoa edustavat suuret ja kuolettavat sotapuhatarhat. Matat, jotka ovat yhtä kuin kotinsa jotka puolestaan ovat hyvin kirjaimellisesti linnoja. Darzie-mielenratsastajat sekä uppo-oudot Qualagit, joidenka erikoisiin tapoihin kuuluu myydä oma kuolemansa eniten tarjoavalle. Ja sitten tietysti Amazit, jotka ovat keskeisessä roolissa kokoelman todella ajatuksia herättävässä novellissa ”For as long as you burn.” Tässä tarinassa TD luo todella kiehtovia paralleelleja historian suuriin valloittajiin, koko prosessin mekaniikkaan, sekä siihen kiehtovaan detaliin miten sotalordeilla oli yleensä tapana mielivaltaisesti raiskata valloittamansa yhteisön naiset. Amazit ovat näille ehkä hyvin selkeä analogi, mutta TD:n aivot naksauttava twisti tässä on se, että Amazit ovat täydellisiä, puhdasoppisia altruisteja, joidenka roolina on toimia kaiken elämän ylläpitäjinä ja geenipoolin jalostajina universumissa. Amazin siemenen erikoinen ominaisuus kun se, että se kykenee korjamaan ja parantamaan epätäydellistä geeniiä, ja näin jalostamaan yhteisöä ja lopulta

kenties koko lajia itseään. Novelli veti ainakin allekirjoittaneen pitkäksi aikaa hyvin mietti-ääksi. Jos Wormwood ei ole todellinen juhla-ateria ihmeen nälkään kaikilla mausteilla, niin mikä sitten?

TD on myös ansioitunut kauhukirjailija. Pait-si, että termi ”kauhu” on hänen yhteydessään ehkä hieman harhaanjohtava, sillä pikemmin-kin kyse oudoista tarinoista kahden edesmen-neen mestarin, Robert Aickmanin ja Roald Dahlin hengessä. *An intimate Knowledge of the night* on jälleen yksi saman miljöö-n jaka-va sarja tarinoita. Tässä mielessä TD:n kirjoja on hiukan hankala kutsua puhtaiksi novelliko-koelmiksi, pikemminkin ne ovat kuin jonkin-laisia verbaaleja episodielokuvia.

Kirjailija istuu pöytänsä ääreen kirjoittamaan sarjaa toisiinsa liittyviä novelleja, samalla otta-en vastaan puheluita erikoiselta, mutta harmit-

tomalta ystävältään. Tarinan edetessä myös Raymondin puhelut muuttuvat yhä oudom-miksi, sekavimmiksi ja levottomimmiksi kaiken lopulta kulminoituessa jonkinlaiseen härintyneeseen transkendesnsiin. Tämä on extra-priimaa TD:ia joka suhteessa.

An intimate knowledge jäi myös yhdessä Tom Tyson-kirjojen sekä Wormwoodin ohella TD:n viimeiseksi Aphelionin kustantamaksi kirjaksi. Laadun ja omaehtoisuuden suh-teen kustantamon väki oli kyllä tarkkanäköistä, mutta kapitalisteina kelvottomia. Su-ruton kaupallisten riskien ottaminen johti kustantamon konkurssiin 90-luvun puolessa välissä.

Blackwater Days puolestaan syntyi vuonna-96 yhdessä hillittömässä luovuudenpuus-kassa Shaun Tanin ”Black Water”-maalauksen inspiroimana. Nämä tarinat puolestaan sijoittuvat kuvitteelliseen Blackwaterin mielisairaalaan, joka TD:n käsittelyssä tuntuu olevan kuin jonkinlainen surrealistinen Arkham Asylum helvetistä. Jos tämä nyt yli-päätänsä on mahdollista... Sen muutaman novellin perusteella jotka tältä olen lukenut, voisin väittää, että TD:n laatu pitää yhä kuin kallio.

TD on myös varsin ansioitunut antologisti ja hänen käsistään on lähtenyt myös tyyli-käs Australialaisen SF:n kokoelma *Mortal Fire*, sekä aika lähellä definitiivistä hipova järkälemäinen Harlan Ellison-antologia *The Essential Ellison*. Lisäksi hän on tehnyt myös käsikirjoitukset kahteen tietokonepeliin, *Schizm: Mysterious Journey* ja *Schizm II: Chameleon*.

Tuntuu ehkä vähän turhalta näin paasata kirjailijasta, jonka kirjojen saatavuus on surkea. Yksi seikka tässä varmasti on se, että yksikään kustantaja meidän pallonpuoliskolamme ei tohdi ottaa Aphelionin kaltaisia riskejä, ja julkaista kirjailijaa, jonka teksti on niin vahvasti marinoitunut Australian kulttuuri-ilmapiiriin liemissä, että se ei aukene kuin hyppyselliselle ei-australialaisia lukijoita. Mutta minkäs teet. Minulle TD edustaa kaikkea sitä, mikä SF:ssä on hyvää, korkeatasoista ja rakastettavaa.

All hail Lord Afervarro!

Jätkä on eläin.

Hannu Blommila

Erityiskiitokset Rynosseros ja Blue Tyson -kirjoista Jukka "Ukkometso" Halmeelle, joka on hyvä mies.

TERRY DOWLING-NOVELISTIIKAN PAKOLLINEN OPPIMÄÄRÄ:

"Ship's Eye" (*Twilight Beach*)

"Larrikin Wind" (*Twilight Beach*)

"For as long as you burn" (*Wormwood*)

"He tried to catch the light" (*Dreaming Down Under*)

"Nobody's Fool" (*Wormwood*)

"The only bird in her name" (*Rynosseros*)

"The quiet redemption of Andy the House" (*An intimate knowledge of the night*)

"Vanities" (*Blue Tyson*)

"The bullet that grows in the gun" (*An intimate knowledge of the night*)

"Mirage diver" (*Rynosseros*)

BIBLIOGRAFIA:

Rynosseros (1990)

Wormwood (1991)

The Mars you have in me (1992)

Blue Tyson (1992)

Twilight beach (1993)

The man who lost red (1994)

An intimate knowledge of the night (1995)

Antique futures: The best of Terry Dowling (1999)

Blackwater days (2000)

Rynemon (2004)

ANTOLOGIAT:

The Essential Ellison (yhdessä Richard Delapin ja Gil Lamontin kanssa) (1987)

Mortal fire (yhdessä Van Ikinin kanssa) (1993)

ESPACE2004 - AURINKOKUNNAN VALTIAS

PELIN TARKOITUS

Voittaa Aurinkokuningas kaksintaistelussa ja tulla aurinkokunnan valtiaaksi. Voit haastaa Aurinkokuninkaan menemällä aurinkoon ja esittämällä haasteen. Tämän voi tehdä vasta kun vähintään yksi pelaajista omistaa kaikki superominaisuudet, ja on voittanut muut pelaajat kaksintaisteluissa.

Aloitusruutusi on itse valitsemasi planeetta, saat aloitusplaneettasi superominaisuuden välittömästi.

Näissä säännöissä kaikki planeettoja koskeva koskee myös Aurinkoa.

LIKKUMINEN

Pelissä heitetään kahta toisistaan erottuvaa noppaa. Esim. 1. on sininen ja 2. punainen.

1. noppa (+ mahdollinen bonus) kertoo montako askelta saat liikkua. Liikkuminen tapahtuu planeettojen välillä, eikä suuntaa saa matkalla muuttaa. Pysähtyminen alle nopan määrämän liikkeen on sallittua ainoastaan planeetoilla ja haastaessasi kanssapelurin kaksintaisteluun. Jos joudut pysähtymään Mikroankkojen, Avaruusherpesten tai Cylonien vaikutuspiiriin, 1. nopastasi vähennetään 4, eikä warppibonuskaan päde. Peruuttaa ei kuitenkaan tarvitse eikä saa.

Jos 2. noppa näyttää samaa lukua kuin 1. noppa (heität parin), tapahtuu **Galaktinen mullistus**. Et liiku noppien mukaan vaan toimit GALAKTISET MULLISTUKSET -listan ohjeiden mukaan.

Mullistuksia ei tapahdu kilpaillessasi planeetalla.

GALAKTISET MULLISTUKSET

1-1 Tuntemattoman pyrstötähden imussa **singahdat Plutoon** (jos Control, teleporttaat minne haluat).

2-2 Törmäät villiin madonreikään ja **imeydyt Uranukseen** (jos Control, teleporttaat minne haluat).

3-3 Lävitse ajaa **riemujauntti Jupiteriin**, tempaudut mukaan (jos Control, teleporttaat minne haluat).

4-4 Olet aivan tähtipölyssä. **Haasta joku kaksintaisteluun**. Haastettu teleporttaa luoksesi, Control ei auta.

5-5 Auringon kuumuus sekoittaa aurinkokunnan. **Nopein ilmoittautuja saa haastaa sinut** kaksintaisteluun Teleporttautut hänen luokseen, Control ei auta.

6-6 Meteorisade, **siirry alta pois tasan 1 askel**.

SUPEROMINAISUUDET

Voit saada superominaisuuksia eri planeetoilta, voittamalla planeetan asukkaat kilpailussa. Kaikki kilpailut käydään samalla tavoin, kahta noppaa heittämällä. Noppien silmäluvun ollessa vähintään 8, voitat. Saat yrittää voittoa kerran saapuessasi planeetalle, jokaiseen

uuteen heittorytykseen tarvitetset yhden pelivuoron.

Zap-pyssyn saat Venuksen vampeilta voittamalla heidät hulatanssissa. Zap-pyssy antaa sinulle kaksintaisteluissa iskunoppaasi yhden bonuksen (+1).

Teleport Control saavutetaan Marsilla, voittamalla marsilaiset marssikilpailussa. Controlin omistaja ei joudu Galaktisessa mullistuksessa ohjeiden mukaiselle planeetalle, vaan saa itse päättää minne.

Kumisuojakilpirengas on saavutettavissa Saturnuksesta, voittamalla paikalliset renkaanheitossa.

Kumisuojakilpirengas vähentää kaksintaistelussa vastustajan iskua yhdellä (-1).

Warppiominaisuuden saa Uranuksesta pärjäämällä Kuutamokauneuskilpailussa. Warp antaa alukseesi liikemäärää +1 askelta nopan osoittaman lisäksi. Saat taktisista syistä jättää bonusaskeleen myös ottamatta.

Voiman saa voittamalla paikalliset apinat Vedenalaisilta Nazi-zombieilta pakoon juoksukilpailussa. Jos voima on kanssasi, saat kaikissa yllämainituissa kilpailuissa yrittää voittoa samalla pelivuorolla kahdesti.

Jos omistat kaikki superominaisuudet ja olet voittanut pelin kuluessa kaikki hengissä olevat vastapelaajasi kaksintaistelussa, saat **Aurinkokuningasta vastaan** iskubonuksen +3 ja torjuntabonuksen -2. Samoin käy, jos olet viimeinen elossa oleva pelaaja. Viimeinenkään elossa olia ei siis välttämättä voita peliä.

KAKSINTAISTELU

Kohdatessasi toisen pelaajan avaruudessa tai planeetalla, saat haastaa hänet kaksintaisteluun. Sinun on siis ajettava vuorollasi vastapelaaja kiinni, eli et voi haastaa pelaajaa, joka on siinä ruudussa, mistä lähdet liikkeelle. Saat pysähtyä, vaikka askelia olisikin jäljellä, kulkusuuntasi kuitenkin säilyy. Taistelu tapahtuu heittämällä yhtäaikaaisesti noppia. Haastaja 1. noppaa ja haastettu 2. noppaa. Isku vastustajaan on yhtä suuri kuin nopan silmäluku + mahdolliset Zap- ja suojabonukset. Iskuja tehdään uusilla heitoilla lisää, kunnes toinen voittaa. Voitto syntyy, kun toiseen on osunut vähintään 15 iskua. Yhtäaikaaisessa ylityksessä suurempi ylitys ratkaisee. Edelleen jos on tasatilanne, MOLEMMAT OVAT HAVIÄJIÄ.

Häviäjälle annetaan **ARMONISKU** yhdellä nopalla. Silmäluku määrää seuraavaa:

1 - häviäjä menettää mahdollisen Zap-pyssyn.

2 - häviäjä menettää mahdollisen Teleport Controlin.

3 - häviäjä menettää mahdollisen Kumisuojakilpirenkaan.

4 - häviäjä menettää mahdollisen Warppi-ominaisuuden

5 - Voima ei ole enää häviäjän kanssa.

6 - Kriittinen isku, häviäjä kuolee pelistä pois.

Et voi haastaa samaa pelaajaa kahdesti peräkkäin, ellette ole ainoat hengissä olijat.

Aurinkokuninkaalla on iskunopassaan +2 ja suojakilvessä -2 vastustajan iskuun (isku ei voi mennä alle 0). Lisäksi Aurinkokuninkaalle häviäminen tietää aina kuolemista pelistä pois. Aurinkokuninkaan puolesta heittää sovittu kanssapelaaja. Molempien kuollessa pelin voittaa nopeimmin Aurinkoon ehtinyt pelaaja.

Tapio Ranta-aho

Suomalaiset scifi- ja fantasiapalkinnot: Tuomaroinnin tuska ja auvo

Suomessa julkistetaan vuosittain useita scifi- ja fantasiapalkintoja. Tämä artikkeli pyrkii valottamaan Finnconissa 2004 pidetyn ”Tuomarit” -paneelin pohjalta palkintoraatien usein haastavaakin työtä. Tuomarintyötä varjostavaa raskasta salaperäisyyden samettiverhoa suostuivat raottamaan Kanerva Eskola (Portin novellikilpailu), Pasi Karppanen (Tähtivaeltaja-palkinto, Nova), Janne Kemppe (Lumimies-palkinto) sekä Marianna Leikomaa (Kuvastaja).

Esitellyistä palkinnoista Tähtivaeltajalla ja Portin novellikilpailulla on jo lähes kaksikymmenvuotinen historia. Kumpikin palkinto jaettiin ensi kerran vuonna 1986. Kuvastaja ja Nova ovat puolestaan vielä melko nuoria 2000-luvun tulokkaita. Kumpainenkin näistä on aloittanut taipaleensa vuonna 2001. Nova ja Portin novellikilpailu ovat avoimia novellikilpailuja, joihin voi osallistua aiemmin julkaisemattomalla novellilla. Tähtivaeltaja-palkinto puolestaan jaetaan edellisvuoden parhaalle suomenkieliselle scifi-kirjalle ja Kuvastaja edellisvuoden parhaalle suomalaiselle fantasiakirjalle.

Lumimies-palkinto onkin sitten jo hämyisempi tapaus – kuten nimenkin puolesta sopii. Palkinnon jakaa Oulun science fiction -seura Polaris. Tämä salaperäinen seura ei tällä hetkellä ylläpidä internet-sivuja sen paremmin itselleen, kuin palkinnolleenkaan. Onnistuin kuitenkin urkkimaan, että Lumimies-palkinto on aiempina vuosina jaettu useaan otteeseen varsin humoristisessa hengessä. Nyt palkinto on kuitenkin vakavoitumassa aikuisempaan suuntaan. Janne Kemppin mukaan palkinnon tarkoituksena on esittää pohjoisen mielipide vuoden parhaasta scifi- tai fantasianovellista.

Tuomarointi on raskasta puuhaa – ainakin, jos olet mukana esiraadissa. Esiraatilaiset saavat vuosi toisensa jälkeen lukea tuhansia liuskoja tuoretta ja raikasta suomalaista sf/f-kirjallisuutta. (Tuore = kirjoittaja on tuoreeltaan Eddingsinsä ja Jordaninsa lukenut, raikas = pilkun paikat ja yhdyssanat ovat vielä hiukan epäselviä.) Esimerkiksi Portin novellikilpailuun vuonna 2003 saapui 246 novellia, eli 3090 liuskaa tekstiä.

Tuomarimme myös huomauttavat, että osa tuomarin työn raskaudesta on seurausta vastuusta. Vanhan etabloituneen palkinnon jakaminen asettaa raskaan taakan tuomarin hartioille; kriteerien on oltava oikeat ja valinnan loppuun asti punnittu. Tuomarihan on tässä tilanteessa vastuussa satojen, ellei jopa tuhansien harrastajien ohjaamisesta paremman scifin / fantasian pariin. Tuomari on osa vuosikymmeniä vanhaa jatkumoa ja valitun novellin on oltava juuri se oikea...

Joitakin vuosia takaperin parikin palkintoraatia törmäsi tilanteeseen, jossa palkintoehdokas oli jo palkittu Finlandia-palkinnolla ja saanut runsaasti positiivista julkisuutta valtamedioissa. Voitaisiinko ehdokas tällaisissa olosuhteissa palkita? Tulkittaisiinko palkinto kenties seurailuksi tai fandomgenren julkisuushakuisuudeksi? Olisiko palkintoraatien tehtävä nimenomaan tuoda uusia tekijöitä Suomen scifistien tähtikartalle? Kumpikin palkintoraati päättyi kuitenkin samaan lopputulokseen – paras palkittakoon. Tämä lienee hyvä ohjenuora jatkossakin.

Kummalliset seikat saattavat häiritä tuomarin päätöksentekoa. Välillä on kirjailijoita, jotka olisi vaan niin kiva palkita. Nämä ovat ehkä olleet runsaan spekulatiivisuuden kohteena, voittaneet kansainvälisiä palkintoja, tai kuuluvat tuomarin pitkäaikaisiin suosikkeihin. Tällöin tuomarin on hyvä muistuttaa itseään, että kilpailussa ollaan palkitsemassa tekstiä, ei henkilöä (eikä edes mainetta).

Vuosi toisensa jälkeen raatilaisten keskuuteen nousee puitavaksi iän ikuinen kysymys scifin ja fantasian määrittelystä. Tekeekö yksi robotti novellista scifitarinan? Missä kulkee raja fantasia-kertomuksen ja ”vain vähän oudon tarinan” välillä? Entä scifin ja fantasian rajanveto? Scifipalkintoraadit törmäävät jatkuvasti selvästi fantasian genreen kuuluviin tarinoihin. Fantasianovel-likisoihin taas saapuu tasaisen varmasti muutama ”aikuisfantasiaa” edustava ehdokas – voi sitä hydraulikkua ja nahan loisketta!

Tuomarit pohtivat, että scifi- ja fantasiapalkintojen tulisi myös erottua linjallaan muista kirjoituspalkinnoista. Scifikilpailussa tulisi palkita nimenomaan hyvä scifinovelli. Tekstin tulisi tarjota uutta ajateltavaa nimenomaan scifirintamalla. Erinomaisen novellin voi istuttaa scifisti- siin puitteisiin, mutta se ei kuulu scifikilpailussa palkittavaksi, mikäli sen ansiot nousevat aivan jostain muualta kuin scifistisistä oivalluksista.

Ongelmista on kuitenkin vuosi toisensa jälkeen selvitty ja ilmeisen järkeviin lopputuloksiin pääs- ty. Osittain kiitos kuuluu tuomariston sisällä käydylle neuvonpidolle. Tämä onkin kuulemma raatityössä antoisinta. Novelleista löytyy uusia aivan yllättäviäkin puolia, kun niistä käydään mie- lipiteenvaihtoa raatilaisten kesken; intertekstuaaliset tasot putkahtavat esiin ja glamourin huppu putoaa yhden idean novelleilta. Omat arvostelukriteerit joutuvat myös tarkkaan puntariin, kun näkemykset täytyy kerrankin miettiä loppuun asti voidakseen perustella ne kanssatuomareille.

Mitä kilpailusta ja tuomaroinnista sitten jää kä- teen? Parempia scifin ja fantasian kirjoittajia? Esimerkiksi Nova pyrkii kouluttamaan aloit- televia kirjailijoita mahdollisimman konkreet- tisesti. Kilpailijat saavat palautetta teksteistään ja raati vastaa myös aktiivisesti kaikkiin mah- dollisiin kyselyihin. Laadukkaampaa fantasiaa suomenkielellä? Palkinto on myös raadin ”sta- tement” yleisölle. Toisinaan kustantamot tun- tuvat ottavan neuvosta vaarin ja menestyneet novellistit pääsevät julkaisemaan. Idealistinen pikkufantastikko myös toivoo, että esimerkik- si Kuvastaja pystyisi avartamaan laajan yleisön kuvaa siitä mitä on fantasiakirjallisuus. Ehkäpä myös Tähtivaeltajan kaltaiset palkinnot kannus- tavat hieman haastavamman scifin kääntä- miseen. Ehkäpä tuomarit oikeasti saavat meidät lukemaan parempaa fantasiakirjallisuutta?

Rakkautta ja Anarkiaa 2004

Olen käynyt Rakkautta ja anarkiaa -festivaalilla vasta vuodesta 2000 alkaen. Joka vuosi on näkemieni elokuvien määrä kasvanut. Tänä vuonna saldoksi tuli 19 elokuvaa. Lista syntyi varsin nopeasti, mutta se eli koko festivaalin ajan. Jo pinnallisella festivaalikatalogin selailulla löytyi parikymmentä mielenkiintoista elokuvaa, joista valitsin 17. Näistä muodostin aikataulun tekoälyteknologialla, joka on niin kehittynyttä, että sitä eivät teidän yksinkertaiset mielenne pysty käsittämään. Sitten päätin, että jätän pois elokuvat, joiden näytös on arki-iltana ennen kuutta. Lisäksi listasta karsiutui pois Riot On!, koska näytös oli loppuunmyyty. Minulla oli siis ennen festarin alkua liput 14 elokuvaan ja kun sain myytyä toisesta sarjalipusta pois kolme elokuvaa, jäi jäljelle viisi lippua käytettäväksi festarin toisen viikonlopun elokuviin.

Animaatioita ja tieteiselokuvia

Festivaalin animaatiotarjonta oli heikohkoa. Odotetuin oli ehkä Katsuhiro Ôtomon Steamboy, joka kuitenkin oli hienoinen pettymys. Viktoriaanisen aikakauden fanina en voi olla pitämättä elokuvan 1800-luvun puolivälin Englantiin sijoittuvasta steampunk-maailmasta. Oikeastaan aika tavanomainen tarina ei kuitenkaan pystynyt kannattelemaan kaksituntista elokuvaa. Höyrykoneet olivat hienoja.

Toinen tarjolla ollut anime-elokuva oli Ghibli-studion Kissojen valtakunta. Elokuva oli ihan hyvä lastenelokuva, jossa oli muutama hauska oivallus. Hiroyuki Moritan ohjaama elokuva ei kuitenkaan pääse lähellekään Miyazakin elokuvia. Tahatonta huumoria luo elokuvaan eksynyt ”engrish”. Kaiken lisäksi elokuva oli jälkiäänitetty suomeksi. Pahin uutinen oli se, että elokuvan levittäjä Cinema Mondo kuulemma aikoo tehdä saman myös Miyazakin seuraavalle elokuvalle ”Howl’s Moving Castle”.

Tuttujen suosituksen perusteella valitsin toisen viikonlopun ohjelmaan Juan Antinin argentiinalaisanimaation Mercano the Martian. Tarina maahan eksyneestä koti-ikävää potevasta marsilaisesta on koskettava. Eikä vähiten runsaiden scifi-viittaustensa takia. Hahmoista ylipainoinen Julian-poika silmälaseinen, Star Trek -univormuineen ja propellihattuineen osuu kiusallisen lähelle.

Ohjelmassa oli myös yksi näyttelijöiden avulla tehty anime-elokuva. Kun ensimmäisen kerran näin Kiriya Kazuakin Casshernin trailerin, toivoin näkeväni sen R&A:ssa. Valitettavasti toiveeni toteutui. Elokuva alkoi kiinnostavasti, mutta valitettavasti kääntyi loppua kohden tavanomaiseksi animermymistelyksi. Eivätkä kauniit lavasteet ja näyttävät erikoistehosteet jaksaneet kiinnostaa yli kahta tuntia.

Kung Fua ja muuta tappelua

Osana festivaalia oli Shaw -veljesten elokuvien sarja. Kolmesta tarjolla olleesta näin kaksi. Ensimmäinen oli Chia Liang Liun Eight Diagram Pole Fighter, joka oli studion viimeisiä elokuvia 1980-luvun alkupuolelta. Elokuva vaikutti paljon vanhemmalta, eikä tehnyt yhtä suurta vaikutusta kuin viime vuonna 36th Chamber of Saholin. Kiinnostavinta oli, että elokuva oli selvästi vaikuttanut Kill Billiin. Olipa yksi elokuvan roistoista nimeltään Pai Mei.

Elokovana paljon mielenkiintoisempi oli King Hun Come Drink with Me. Se kertoo naispuolisesta taistelijasta Kulmaisesta Pääskystä, joka yrittää pelastaa veljensä roistojen kynsistä. Elokuvasa on magiaa, näyttäviä taisteluita, huumoria ja laulua. Viimeksimäinnettua ei kuitenkaan ole liikaa edes musikaalivihaajille.

Näkemistäni elokuvista paras oli Takeshi Kitanon Zatoichi – Sokea samurai, joka myös saapui normaaliin levitykseen. Se on ensimmäinen näkemäni Kitanon elokuva ja teki suuren vaikutuksen. Tarina sokeasta hierojasta, joka on mestarimiekkailija, on yksinkertainen mutta kaunis. Toisia häiritsee taistelukohtauksissa lentävä tietokoneveri, mutta minua ei.

Festivaalin toisena perjantaina oli yhtenä elokuvavaihtoehtona unkarilainen Oscar-ehdokas Kontroll. Koska se oli saanut muutamia negatiivisia arvosteluja päädyin kuitenkin katsomaan Ryuhei Kitamuran Azumia. Se ei ollut hyvä valinta. Elokuva muistutti muutamman vuoden takaista Princess Bladea ja olisikin voinut olla ihan hauska mätäköntäleffa elleivät päähenkilöt olisi olleet niin epäuskottavia ja ärsyttäviä. Muutamasta lupaavasta hetkestä huolimatta juoni oli aika tylsä ja lässähti loppua kohti.

Vanhoja tuttuja

Listallani oli myös joukko aikaisemmilta festivaaleilta tuttujen ohjaajien elokuvia. Olin aikaisemmin nähnyt kaksi japanilaisen Sabun elokuvaa. Tänä vuonna oli vuorossa Hard Luck Hero. Elokuva koostui kolmesta tarinasta, joiden kaikkien päähenkilöitä näytteli sama parivaljakko. Valitettavasti kaikki tarinat koostuivat lähinnä takaa-ajosta, joten elokuva oli lyhyestä kestoasta huolimatta varsin tylsä.

Yksi festarin suosikkielokuvia oli Chan-Wook Parkin Old Boy. Sama ohjaaja on myös ohjannut elokuvan Join Security Area, josta olin pitänyt. Old Boy on erittäin onnistunut jännityselokuva miehestä, joka on 15 vuotta vangittuna huoneeseen ja alkaa vapauduttuaan selvittää kuka on vastuussa teosta ja miksi.

Viime vuonna näin Eytan Foxin elokuvan Yossi ja Jagger. En niin kauheasti pitänyt siitä, mutta kävin kuitenkin tänä vuonna katsomassa elokuvan Walk on Water. Vaikka yksi päähenkilöistä oli homoseksuaali, ei tässä keskitytty oman seksuaalisuuden ongelmiin, vaan pääosaan nousivat israelilaisten traumat, palestiinalaiskysymys ja natsien juutalaisvainot.

Rajan ylityksiä

Lesbo- ja homoelokuvia esitettiin otsikolla rajan ylityksiä. Ylempänä mainitun Walk on Waterin lisäksi listalleni oli päätynyt kolme muutakin elokuvaa. Homoelokuvat ovat aina jotenkin siirappisia. Ainakin ne, jotka minä olen nähnyt. Aivan kuin tekijät olisivat kuunnelleet liikaa ABBAn levyjä. Ian Iqbal Rashid oli löytänyt elokuvaansa Touch of Pink riippumattomien elokuvantekijöiden muotiaiheen: Intialaisuuden. Nuori Torontosta Lontooseen paennut intialaismies saa äitinsä vieraakseen ja joutuu pohtimaan, miten esitellä poikaystävänsä suvulleen. Tästä sitten tehdään romanttista komediaa Hollywoodin kultakauden elokuvien hengessä. Onhan yksi elokuvan hahmoista itse Gary Grant.

Naiset käsittelevät asian paljon tyylikkäämmin Angela Robinsonin elokuvassa D.E.B.S. Se on samanlaista romanttista hömppää tyttöjen välisestä ystävyystestä, mutta lajityypiksi on valittu agenttiparodia, mikä pelastaa paljon.

Michael Shaowanasain The Adventures of Iron Pussy onkin sitten puhdasta kalkkunaa. Se kertoo miehestä, joka on päivisin elintarvikekaupan myyjä ja öisin drag-asuinen salainen agentti Iron Pussy. Oman lisänsä tuovat pieni budjetti ja toinen toistaan omituisemmat juonenkäänteet.

Rikoselokuvia

Suhtaudun toisinaan ennakkoluuloisesti ranskalaisiin elokuviin, usein turhaan. Jos jonkin lajityypin ranskalaiset osaavat, niin se on rikoselokuvat. Yksi hyvä esimerkki on Cédric Klapischin Not For, Or Against, jossa nuori nainen päätyy rikollisjoukon mukaan, kun nämä tarvitsevat kuvaajaa.

Meksikosta puolestaan tulee Hugo Rodriguezin Nicotina. Vaikka jotkut pitivät sitä huonona Tarantino-kopiona, minusta se muistutti pikkurikollisineen, kuvauskikkailuineen ja juonenkäänteineen enemmän Guy Richien elokuvia. Tosin jotkut voivat pitää Richietä huonona Tarantino-kopiona. Minä kuitenkin pidin tästä elokuvasta.

John Saylesin ohjaama Silver City on poliittinen jännäri. Se kertoo yksityisetsivästä, joka joutuu selvittämään järvestä löytyneen ruumiin arvoitusta. Tarinaa on tehty ajankoh- taiseksi nostamalla keskeiseksi hahmoksi senaattoriehdokas, joka muistuttaa kovasti Yhdysvaltain nykyistä presidenttiä. (Olettaen, että tämä juttu ilmestyy ennen marraskuun vaaleja. Ja todennäköisesti myös sen jälkeen.)

Viimeisen viikonlopun elokuvat

Kaksi viimeistä elokuvaa olivat enemmän tai vähemmän dokumentteja. Stacy Peraltan Riding Giants on surffausedokumentti. Lajia tuntemattomalle se esittelee surffauksen historiaa ja monia lajin suuria nimiä. Minua se ei kauheasti sytyttänyt. Aallot toki olivat komeita.

Fernando Perézin Suite Habana taas oli kertomus Havannan siitä puolesta, jota ei yleensä nähdä. Melankolinen tarina kerrotaan ilman dialogia, mistä ehkä johtuu, että muut elokuvakerronnan keinot pistävät silmään. Äänitehosteet kuulostavat epäaidoilta ja montaasit hipovat naurettavuutta.

Kuten tarkkaavainen lukija on ehkä huomannut, kaiken kaikkiaan festivaalia voisi kuvata sanalla tavanomainen. Muutama loistava elokuva jäi mieleen, kuten Zatoichi ja Old Boy. Joukkoon mahtui myös muutama pettymys, joista suurin ehkä oli Casshern. Muuten elokuvat olivat ihan hyviä, mutta eivät mitenkään yllättäviä tai erinomaisia. Osasyys varmasti oli siinä, että olin valinnoissani varsin konservatiivinen. Myös elokuvien määrä saattoi turruttaa. Niinpä ensi vuodeksi on syytä ottaa ohjenuoraksi vähemmän elokuvia, mutta enemmän riskejä.

Juha Autero

Yhdyskunnan suunnittelu, konsultointi ja paikkatietoratkaisut

SUOMALAINEN INSINÖÖRITOIMISTO OY
SITO-KONSULTIT OY • SITO-RAKENNUTTAJAT OY
SITO-KUOPIO OY • ESISUNNITTELIJAT SITO OY
CENTROID OY

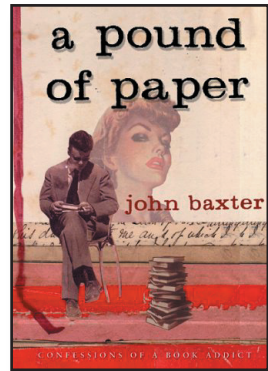
Sito-yhtiöt
Tietäjäntie 14, 02130 Espoo
Puhelin (09) 476 111
Faksi (09) 47 611 511
www.sito.fi

SITO

Pakkomielteitä - kirjojen keräily

Edellisessä numerossa sivusimme pakkomiellettä lukea jonkun kirjailijan koko tuotanto. Edellytyksenä tälle on kuitenkin kirjojen käsiin saaminen, ja tämä onkin portti seuraavaan, vielä pahempaan pakkomielteeseen, nimittäin kirjojen keräilyyn.

Omistaminen tuo nautintoa. Jos tällainen materialistinen ajatus tuntuu vastenmieliseltä, kannattaa suosiolla siirtyä seuraavaan artikkeliin. Totuus kuitenkin on, että ihmiset keräilevät mitä tahansa, pullonkorkeista urheiluautoihin. Eivät tietenkään kaikki ihmiset, valtaosa keräilijöistä tuntuu jostakin syystä olevan miehiä, eikä ehkä sattumalta... mutta palataan tähän myöhemmin.

Lapsena keräsin kaikenlaista: postimerkkejä, kolikoita, tarroja, Aku Ankkoja... uusia kohteita tuli ja vanhoja meni. Eräänä päivänä olin käymässä serkkuni luona ja hän teki minulle kiusallisen tarjouksen. Olin juuri alkanut keräilemään Aku Ankan taskukirjoja, ja hänellä oli vanhempänä ja viisaampana niistä aika läjä. Numeroa 28 oli kaksi kappaletta, ja hän sanoi, että saisin niistä toisen. Ongelma oli siinä, että minun piti itse valita, kumman haluaisin. Toinen oli ensimmäistä painosta, mutta huonokuntoinen, toinen taas hyväkuntoinen uudempi painos. Vakavasti otettava keräilijä tietysti hylkäisi molemmat ja etsisi käsiinsä priimakuntoisen ensipainoksen, mutta minä olin viikkorahoineni kaikkea muuta kuin vakavasti otettava keräilijä. Valinta oli tuskallinen, mutta päädyin lopulta ensipainokseen.

Kuten sanottua, keräilyn kohteena voi olla mitä vain. Jos haluaa samalla päteä sosiaalisesti, tulee valita sellainen kohde jota muutkin keräilevät. Alepan kuittikokoelma ei herätä läheskään niin paljon mielenkiintoa kuin suomalaiset fanzinet, vaikka ero ei kaikkien silmissä välttämättä ole merkittävä. Kirjat kuuluvat varmastikin suosituimpiin keräilykohteisiin, ainakin markkinaosuutensa puolesta: Kuinka monta postimerkkeihin erikoistunutta liikettä kotikunnastasi löytyy? Entä kuinka monta kirjakauppaa ja antikvariaattia?

John Baxter toteaa muistelmakirjassaan *A Pound of Paper*, että keräilyssä on tärkeintä valita sopivan ehtymätön kohde. Toki aloittelijan kannattaa rajata alueensa jo siksi, että pystyy muodostamaan käsityksen keräilykohteiden hinnoista, mutta hyvää kohdetta on helppo laajentaa. Aloitetaan vaikkapa Hugo- ja Nebulavoittajaromaaneista ja laajennetaan sitten kyseisten kirjailijoiden muuhun tuotantoon.

Muistelmissaan Baxter vertaa keräilijöiden apajia kasvimaihin, joilla käydään säännöllisesti sardonkorjuussa. Jokaiselle kertyy ennen pitkää omat vakiopaikkansa, joille ollaan yllättävän uskollisia. Toisten täytyy päästä itse penkomaan kirpputorilaareja ja ryömimään takahuoneen pöydän alle metsästysretkille, toiset taas ovat valmiit maksamaan hovihankkijalleen saadakseen juuri sitä mitä

haluavat. Kannattaa toisinaan käydä sellaisissakin paikoissa joiden kohderyhmään ei tunne kuuluvansa. ”Kukaan ei tiedä kaikkea vaikka luulisikin niin”, ja kirjakauppiailikin on omat erikoisalansa joiden ulkopuolella he saattavat tehdä melkoisia virhearviointoja. Monelle nimenomaan löytöjen tekeminen on tärkein osa keräilyä; tehdään tuttavuutta ennestään tuntemattomien tai vain etäältä tuttujen, mutta ah niin kiihottavien objektien kanssa, ja yritetään vietellä kiinnostavimmat tapaukset omaan kirjahyllyyn. Loppujen lopuksi kyse on kuitenkin halujen tyydyttämisestä rahalla, ja tämä saattaakin olla yksi avaintekijä miesten ylivaltaan keräilyn alalla.

Kun kasvimaa on kantanut hedelmää, tarvitaan vielä rituaali jolla uusi jäsen liitetään seurakuntaan. Moni luetteloi kirjansa, ja sitten seuraa varsinainen hyllytys. Uudelle tulokkaalle pitää löytyä paikka jossa se tuntee olonsa kotoisaksi, ja tämä voi johtaa muutoksiin muidenkin kirjojen järjestyksessä. Tyypillisesti kokoelman järjestys vaihtelee enemmän tai vähemmän syklisesti aakkosellisen, temaattis-kronologisen, kustantajakohtaisen yms. muotojen välillä. Sarjat erikseen? Signeeratut erikseen? Vieraskieliset omiin ryhmiinsä? Kaikkea pitää kokeilla. Kuten aina, bibliofilin ja bibliomaanin välinen ero on veteen piirretty viiva, mutta toisinaan ei ole epäilystäkään siitä kummalla puolella mennään. Esimerkkinä tällaisesta Baxter kertoo kirjassaan hyypiöstä, jonka intohimona oli kähveltää kirjoja kirjastoista. Tämän kaverin ”hyllytysrituaaliin” kuului mm. irrottaa kirjaston tarrat nuolemalla niitä kunnes liima irtosi.

Käytettyjen kirjojen lehdiltä ja niiden välistä voi löytää mitä tahansa ex libriksen ja käytetyn kondomin väliltä. Yleisesti ottaen ne laskevat kirjan arvoa, paitsi jos ne ovat itsessään erityisen mielenkiintoisia. Kirjailijan omistuskirjoitus tuo yleensä lisää arvoa (vaikka joidenkin kohdalla vitsaillaankin nimmaroimattomien kappaleiden olevan harvinaisempia kuin nimmaroitujen), ja mitä pidempi omistuskirjoitus, sen parempi. Jos kirja on omistettu jollekin tunnetulle henkilölle tai kirjailijan läheiselle, arvo kasvaa taas. Joidenkin mielestä pelkkä nimikirjoitus on parempi kuin omistus jollekin satunnaiselle nimikirjoituksenpyytäjälle, mutta toisaalta nimikirjoitus on helpohko väärentää, omistuskirjoituksen käsiala taas ei. Myös ex librikset herättävät ristiriitaisia tunteita. Todiste siitä, että kirja on kuulunut jonkun tunnetun henkilön kirjastoon saattaa nostaa sen arvoa, mutta useimmissa tapauksissa vaikutus on päinvastainen. Lehtileikkeitä ei kannata säilyttää arvokirjan välissä, sanomalehtipaperi syövyttää kirjankin sivun keltaiseksi.

On keräilyllä hyvätkin puolensa, kuten se, että se saattaa lähentää lukijaa kirjailijaan. Baxter löytää tästäkin varjopuolia, mm. sen, että kirjailijat, erityisesti sf-kirjailijat, voivat olla omituisia tyypejä. Damon Knight on kuulemma esittänyt, että ”kaikki suuret fantasiateokset ovat henkisesti vammaisten miesten kirjoittamia”, terve järki kun pyrkii asettamaan sellaisia rajoituksia mielikuvitukselle joista nerouden ja hulluuden rajoilla kirjoittavien lovecraftien ja dickien ei tarvitse välittää. Toinen seikka kirjailijan ja keräilijän suhteessa on se, voiko nimmaria ruinaavasta fanista tulla oikeasti kirjailijan ystävä, kun lähtökohta suhteelle on jo itsessään niin epäsuhtainen.

Loppujen lopuksi keräilyn järjellinen selittäminen on turhaa, ei tuota vimmaa ymmärrä kuin toinen keräilijä. Sama pätee itse kokoelmaan ja yksittäisiin löytöihin, niiden todellisen arvon ymmärtää vain joku, joka on itse metsästänyt samoja kirjoja. Scifi-kirjojen keräilijät, minä ymmärrän teitä.

Jan Hlinovsky

ESCAPE TESTAA

Espoon divarit, osa 1

Antikvariaattien lukumäärä Espoossa on vähentynyt huolestuttavasti, mikä ei ole Suomen toiseksi suurimman kaupungin arvolle lainkaan sopivaa. Escape päätti ottaa selvää, korvaako laatu puuttuvan määrän, ja käytettyjen kirjojen asiantuntijamme Vesa Sisättö kävi tutustumassa Mäntyviidan kirjakaupan valikoimiin. Sarjassa on tarkoitus lopulta testata Espoon molemmat antikvariaatit ja ehkä eksyä naapurikaupunkienkin puolelle.

Mäntyviidan kirjakauppa

Mäntyviita 4, Tapiola

Avoinna arkisin 10–18, lauantaisin 10–14

Minulla on tiettyjä perinteitä Espoossa eksymisessä ja myös klassisessa ei-löytämisessä. Muistan joskus kymmenkunta vuotta sitten hakeneeni Mäntyviidan kirjakauppaa Tapiolasta löytämättä sitä koskaan.

Putiikki onkin melko hyvin kätketty rauhalliselle kadulle Kino Tapiolan viereen. Mäntyviidan alue suorastaan huokuu menneiden vuosikymmenten pikkukaupunkitunnelmaa, kun aurinkoisena ja hieman krapulaisen perjantai-iltapäivänä vihdoinkin löydän oikean paikan.

Matkalla tarkastin Tapiolan kirkon kellarissa toimivan kirpputorin, jossa olikin hyllyllinen kirjoja halvalla – sekä pelottavan positiivinen myyjätäti, joka miltei murtui, kun en löytänytäkään mitään ostettavaa.

Mäntyviidan kirjakauppa vaikuttaa ensi silmäyksellä klassiselta perusantikvariaatilta, oikeastaan varsin hyvältä sellaiselta. Kovin suuri se ei ole, mutta kirjoja on paljon. Hyllyt näyttävät olevan jonkinlaisessa järjestyksessä, mutta paikka ei ole liian orjallisen puunattu. Kirjoja löytyy myös pinoista, pinkoista, laatikoista ja röykkiöistä. Penkomisviettiä voi siis tyydyttää. Tarkempi tutkimus paljastaa ettei nimessä turhaan ole sana kirjakauppa; osa kirjoista on uusia, mutta ne on sijoitettu käytettyjen sekaan, niin että ainoastaan hinta ja kunto kertovat onko kyse käytetystä vai uudesta kirjasta.

Ja yllättäen antikvariaatissa vaikuttaa olevan aivan poikkeuksellisen hyvät valikoimat etenkin suomenkielistä scifiä. Tarjonta ei ole ehkä niin monipuolista ja laadukasta kuin Kampintorin antikvariaatin suomenkielisessä genrehyllyssä, mutta hinnat ovat inansa halvemmat. Kovakantiset kirjat, esimerkiksi WSOY:n ja Kirjayhtymän sci-firomaanit, mak-

savat tuollaiset 8-15 euroa, mikä on aika hyvä hintataso, joskaan ei varsinaisesti halpa. Esimerkiksi joistakin Kallion antikvariaateista näitä saattaa kuitenkin löytää 3-5 euron haarukastakin.

Suomenkielinen pokkariscifi taas on suorastaan kallista. Galaxy-sarjan kirjat (joita on melko hyvä valikoima) ja Jalavan pokkarit ovat tuollaiset 6-8 euroa kappale. Monet ovat kylläkin uusia. Ainoa halpahintainen pokkaritapaus on Ursan sarjan Blish-suomennos, josta pyydetään 1,7 euroa. Se tosin on aika luetun näköinen. Jätän Blishin ostamatta, koska luulen – erheellisesti, kuten kotona käy ilmi – omistavani sen jo. Muuten pokkarit noilla hinnoilla jäävät kyllä suosiolla hyllyyn. Galaxy ja Jalavan kirjoja tulee vastaan kirpputoreilla, missä hinnat näistä ovat yleensä 50 sentin tai euron paikkeilla.

Englanninkielinen scifi- ja fantasia on etupäässä sekaisin muun englanninkielisen pokkariston joukossa, tosin jotain Asimov-kokoelmia on suomalaisten kasoissa. Valikoima ei päättä huimaa: Nivenin Ringworld, joku Anne McCaffrey'n Pern-kirja, Peter F. Hamiltonia. Jotain olisin ehkä voinut ostaa, mutta hintataso oli piirun verran kalliimpaa kuin Kam-pintorilla. Sitä paitsi tarjolla olevat englanninkieliset pokkarit olivat sellaisia, joita voi tulla vastaan kirpputoreillakin. Mitään poikkeuksellista silmiini ei sattunut.

Kasoja penkoessani löydän Tähtivaeltajan numeron 1/87, mutta unohdan sen hetkeksi kun tutkin sarjakuvapuolen.

Sarjakuvia Mäntyviidan kirjakaupassa onkin hyvin, helpohkosti pengottava laaripöydällinen. 1970-luvun King Kong -pokkareita on pino. Hinnat näyttävät olevan toisissa ”3” ja toisissa ”5”. Kysyn myyjältä, mistä valuutasta on kyse. Kuulemma euroista. Se on kyllä jo aivan törkeää kiskontaa, sillä melkein kaikki pokkarit ovat huonokuntoisia, joistakin suurin osa sivuista irti. Jos hinnat olisivat olleet markan ajoilta (eli 50 senttiä tai euron) olisin voinut ostaa jonkun puuttuvista. Teen kaupat vanhasta Masi-sarjakirjasta (2,5 euroa), jonka ajattelin viedä Masista innostuneille lapsilleni. Sarjis on vähän ylihintainen, sillä siitäkin on ainakin yksi sivu irti.

Kun olen jo ulkona ovesta, muistan Tähtivaeltajan ja palaan takaisin. Sen kannessa lukee ”4”, joka on kyllä minusta liioittelua. Myyjän mukaan hintalappu onkin väärä: alla on toinen jossa lukee 2. Se on ihan suhteellisen siedettävä hinta, etenkin kun numero on loppuunmyyty. Tosin luulen että tätä numeroa on vielä parissa viime conissa saanut HSFS:n tiskiltä eurolla.

Lievästä kalleudestaan huolimatta Mäntyviidan kirjakauppa vaikuttaa mukavalta paikalta, ehkäpä hyvinkin sen pienen koukkauksen arvoiselta, jonka joutuu tekemään sen luokse päästäkseen. On mukavaa että Tapiolan synkeän liikekolossin varjossa lymyy tällainen kirja- ja sarjisifriikin, jos ei nyt paratiisi, niin jonkinlainen keidas kumminkin.

Vesa Sisättö

**Tule mukaan Espoon science fiction- ja fantasiaseura
ESC ry:n toimintaan!**

Joka kuukauden viimeisenä maanantaina Tapiolan Heikintorin Hemingway'sissa (2. krs). Mafiailtahan tarkoittaa vapaamuotoista istuskelua virvokkeiden äärellä, keskustelua tieteis- ja fantasiakulttuurista tai ihan mistä vaan. Paikalla voi piipahtaa ja viipyä niin kauan kuin huvittaa. Tai istua koko illan. ESCin jäsen ei tarvitse olla!

SEURAAVAT MAFIAILLAT 25.10, 29.11, 27.12, 31.1, 28.2